

Анотація на вибірккову навчальну дисципліну «Етика соціальної роботи»

Рівень вищої освіти – *перший (бакалаврський) рівень вищої освіти*

Кількість кредитів - 4

Компонент освітньої програми: *вибіркковий*

Мова викладання: *українська*

Викладач: Палилюлько Оксана Михайлівна, кандидат історичних наук, e-mail: palelulko1980@ukr.net

Опис дисципліни

1. Актуальність курсу дисципліни полягає у опануванні студентами теоретичних і практичних основ етики соціальної роботи для забезпечення та підтримки соціально схвалених суспільством змісту і сутності професійної діяльності соціальних працівників.

2. Метою дисципліни є здобуття студентами етичних основ соціальної роботи як специфічного виду професійної діяльності. В ньому розглядаються основні питання виникнення, становлення, сутності і змісту етики соціальної роботи, її інституціоналізації у вигляді професійного етичного кодексу; розкриті як теоретичні, так і практичні аспекти діяльності соціального працівника з погляду професійної етики й моралі, сутність і зміст його професійного обов'язку.

3. Завдання курсу є:

- систематизація накопиченого у процесі історичної практики досвіду, характерного для даного виду діяльності;
- узагальнення і вдосконалення накопиченого досвіду відповідно до вдосконалення даного виду діяльності;
- вплив на свідомість спеціаліста з метою вдосконалення його як особистості і професіонала сфери соціальної роботи;
- сприяння більш повному та ефективному вирішенню професійних задач у сфері соціальної роботи.

Проблематика (зміст дисципліни), яка буде розглянута у процесі вивчення навчальної дисципліни:

Тема 1. Предмет, об'єкт, мета та завдання курсу «Етика соціальної роботи».

Тема 2. «Етика соціальної роботи» як складова підготовки соціального працівника.

Тема 3. Моральні норми у соціальній роботі. Проблема формування етики в історико-педагогічному контексті.

Тема 4. Моральноетична культура соціального працівника.

Тема 5. Етичні традиції у становленні й розвитку суспільної опіки та благодійності на Русі-Україні

Тема 6. Деонтологія та її застосування в окремих видах соціальної роботи. Принципи деонтології соціальної роботи.

Тема 7. Проблеми деонтології у діяльності соціального працівника

Тема 8. Основні категорії професійної етики соціального працівника та цінності соціальної роботи.

Тема 9. Професійний обов'язок соціального працівника як ключова категорія деонтології соціальної роботи.

Тема 10. Цінності соціальної роботи й етика.

Тема 11. Етика соціального працівника.

Тема 12. Особистісно-моральні якості соціального працівника.

Тема 13. Роль особистості соціального працівника, естетична культура, індивідуальний підхід, прояв гуманного ставлення.

Тема 14. Етика взаємовідносин із клієнтами.

Тема 15. Етика партнерських взаємовідносин спеціалістів у сфері соціального обслуговування населення.

Тема 16. Моральна цінність товарищескості, дружби, любові та шлюбно-сімейних відносин.

Тема 17. Моральні основи сім'ї та шлюбу.

Тема 18. Етика соціальної роботи з людьми похилого віку.

Тема 19. Етика соціальної роботи з дітьми з обмеженими можливостями

Тема 20. Моральні аспекти роботи з молоддю із суїцидальними тенденціями.

Аналіз Закону України «Про соціальну роботу з дітьми, сім'ями та молоддю», 2001р. зі змінами 20.01.2018р.

Тема 21. Етика соціальної роботи з дезадаптованими людьми і підлітками.

Тема 22. Моральні аспекти соціальної роботи з неповнолітніми.

Тема 23. Моральні аспекти соціальної роботи з молоддю.

Тема 24. Конфлікти, шляхи їх попередження та розв'язання.

Тема 25. Основні методи психокорекційної роботи з суїцидентами.

Тема 26. Моральні аспекти соціальної роботи у групі.

Тема 27. Моральні аспекти соціально-психологічної роботи з клієнтами особливих категорій.

Тема 28. Етика спілкування. Моральні виміри спілкування. Добір способів ділового спілкування.

Тема 29. Мовленнєвий етикет.

Тема 30. Етикет соціального працівника.

Тема 31. Етика ділового спілкування.

Тема 32. Індивідуальна бесіда як форма ділового спілкування.

Тема 33. Вербальні засоби спілкування та мовленнєвий етикет. Невербальні засоби спілкування та культура поведінки.

Тема 34. Моральні принципи соціальної роботи.

Тема 35. Професійний відбір соціальних працівників.

Тема 36. Етнонаціональні особливості етичних відносин у соціальній роботі.

Тема 37. Професійні межі у соціальній роботі.

Тема 38. «Золоте правило» етичної системи.

Тема 39. Професійна культура як складова етики соціального працівника та соціального педагога.

Тема 40. Методи оцінювання персоналу соціальних служб.

Тема 41. Етичний кодекс спеціалістів із соціальної роботи.

Тема 42. Прийняття національного етичного кодексу - свідчення завершення етапу професіоналізації соціальної роботи в Україні.

Тема 43. Прийняття етичних рішень у практиці соціальної роботи.

Тема 44. Етичні та психологічні вимоги до публічних виступів

Тема 45. Структура соціально-педагогічної культури та характеристика її основних компонентів.

1. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати і вміти:

знати:

- теоретичні основи етики соціальної роботи;
- основні положення кодексу професійної етики;
- зміст і суть моральних принципів і норм етики соціальної роботи, її суспільні цілі і завдання;
- етичні принципи і стандарти соціальної роботи;
- етичні вимоги стосовно ставлення фахівця соціальної роботи до клієнтів, колег, професії і суспільства;
- особливості, функції, види та структуру професійного спілкування з клієнтами;
- закономірності виникнення, розвитку й функціонування моралі, її специфіку та роль у суспільстві; систему моральних цінностей і традицій;
- моральні цінності вчинків та поведінки соціального працівника у галузі професійної діяльності

уміти:

- орієнтуватися у складній системі взаємовідносин сфери соціальної роботи та етичних дилем;
- грамотно застосовувати теоретичні знання при здійсненні професійної діяльності і правильно використовувати правила, норми і принципи етики соціальної роботи при виконанні професійних завдань;
- реалізовувати моральні норми і принципи у своїй професійній діяльності;

- використовувати різні стратегії взаємодії у професійній практиці;
- будувати міжособистісні стосунки з клієнтом на гуманістичних засадах.
- підвищувати якість теоретичних і практичних знань;
- адаптувати систему етичних принципів соціальної роботи до різних культурних і соціальних умов та втілювати на практиці моральну систему поглядів і уявлень, норм і оцінок професії.

2. Шкала оцінювання з навчальної дисципліни у балах за всі види навчальної діяльності, яка переводиться в оцінку за шкалою ECTS та у чотирибальну національну шкалу:

Сума балів за шкалою Інституту	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Іспит	Залік
90-100	A (відмінно)	Відмінно	Зараховано
82-89	B (дуже добре)	Добре	
75-81	C (добре)		
65-74	D (задовільно)	Задовільно	
60-64	E (достатньо)		
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)	Незадовільно	Не зараховано
1-34	F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)		

3. Критерії оцінювання складових поточного контролю навчальної діяльності студента

Компетенції (знання, уміння та навички), продемонстровані на навчальних заняттях (практичних, семінарських, лабораторних, враховуючи знання з тем, що виносяться на самостійне опрацювання) оцінюються за 100-бальною системою.

Оцінка в балах (за 100-бальною шкалою) за всі види навчальної діяльності	Критерії оцінювання
98-100	Студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-дослідною роботою; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах.
94-97	Студент володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію; самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї пізнавальної діяльності; оцінювати різноманітні явища, процеси; займає активну життєву позицію.
90-93	Студент володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та суперечності різних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні тенденції, факти, явища, процеси; самостійно визначає мету власної діяльності; розв'язує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні явища, процеси.
86-89	Студент вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить поняття, категорії, нормативні документи; формулює закони; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички.
81-85	Знання студента досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; вміє аналізувати, робити висновки, відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат і обґрунтувати його положення.
75-80	Студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими теоріями і фактами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; за допомогою викладача може скласти план реферату, виконати його і правильно оформити; самостійно користуватися

Оцінка в балах (за 100-бальною шкалою) за всі види навчальної діяльності	Критерії оцінювання
	додатковими джерелами; правильно використовувати термінологію; скласти таблиці, схеми.
70-74	Студент розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати події, ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час розв'язування розрахункових завдань за алгоритмом, користуватися додатковими джерелами.
65-69	Студент розуміє сутність навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу; робить прості розрахунки за алгоритмом, але окремі висновки не логічні, не послідовні.
60-64	Студент володіє початковими знаннями, здатний провести за зразком розрахунки; орієнтується у поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі.
50-59	Студент намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі властивості; робить спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру; за допомогою викладача робить прості розрахунки за готовим алгоритмом.
35-49	Студент мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні „так” чи „ні”; може самостійно знайти в підручнику відповідь.
1-34	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді „так” чи „ні”.

Оцінювання модульних контрольних робіт здійснюється за 100-бальною системою.

Оцінювання захист навчального матеріалу, що виноситься на самостійне вивчення для студентів заочної форми навчання здійснюється за 100-бальною системою.

4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА: Основна література :

1. Камська А.Й. Актуальні проблеми соціально-педагогічної роботи : навч.-метод. посіб. Київ : 2002. 164 с.
2. Горшкова О. А. Опыт социальной работы за рубежом : краткий курс лекций. Москва : Социально-технологический институт, 1999. 92 с.
3. Іщук С. В. Етика соціальної роботи: курс лекцій. Тернопіль, ТДПУ, 2008. 69 с.
4. Заверико Н. В. Міжнародні організації у соціальній сфері. *Практична психологія та соціальна робота*. 2001. №4. С. 23-25.
5. Козубовська І. В. Пічкарь О. П. Кадрове забезпечення соціальних служб у Великій Британії. Ужгород : Ужгородський національний університет, 2003. 391 с.
6. Поліщук В. А. Професійна підготовка фахівців соціальної сфери: зарубіжний досвід : навч. посіб. Тернопіль: навчальна книга – Богдан, 2003. 184 с.
7. Попович Г. М. Соціальна робота в Україні і за кордоном: навч.-метод. посіб. Ужгород : Гражда, 2000. 134 с.
8. Ничкало Н. Г., Кудіна В.О. Професійна освіта в зарубіжних країнах: порівняльний аналіз : монографія. Черкаси : Вибір, 2002. 322 с.
9. Козубовської І. В. Профорієнтаційна робота з молоддю : професія – соціальний працівник. Ужгород, УжНУ, 2012. 319 с.
10. Пуховська Л. П. Перспективи формування світового простору в ХХІ ст. *Вісник Житомирського університету*, 2003. Вип. 13. С.16-18.
11. Гриценко Т. Б. Етика ділового спілкування : навч. посіб. / за ред. Гриценко Т. Б., Іщенко Т. Ф. Київ, 2007. 175 с.
12. Барбара Н. В. Етика ділового спілкування : курс лекцій. Суми, 2013. 85 с.
13. Чмут Т. К., Чайка Г.Л. Етика ділового спілкування: курс лекцій. Київ : Вакар, 2013. 285 с.
14. Семигіна Т. В. Грига І. М. Введення у соціальну роботу. Київ : Фенікс, 2001. 285с.
15. Малахов В. Етика курс лекцій : навч. посіб. Київ: Либідь, 2004. 382 с.